พระพุทธปฏิมาแห่งแผ่นดิน: หลวงพ่อวัดไร่ขิง

น้อย คนนักที่ไม่รู้จักนามและกิตติคุณของ **หลวงพ่อวัดไร่ขิง** ซึ่งเป็นพระพุทธรูปสำคัญอันศักดิ์สิทธิ์เป็นที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของพุทธศาสนิกชนจำนวนมาก

วันนี้ มุมมองสองวัย จะพาท่านผู้อ่านไปนมัสการหลวงพ่อวัดไร่ขิงกันครับ

วัดไร่ขิง เป็นพระอารามหลวงตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน เดิมเป็นวัดราษฎร์ ซึ่งสมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุก) แห่งวัดศาลาปูน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นผู้สร้างขึ้น ต่อมาสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้ประทานนามใหม่ว่า **"วัดมงคลจินดาราม"** แต่ชาวบ้านก็ยังคงเรียกว่าวัดไร่ขิงสืบมา จนในที่สุดก็ได้ใช้ชื่อว่า **"วัดไร่ขิง"** เป็นนามทางราชการมาจนบัดนี้

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุก) รูปนี้เป็นพระเถระที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนับถือเป็นอย่างยิ่ง ได้ทรงพระมหากรุณาสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระราชาคณะแม้ว่าวัดศาลาปูนที่ท่านจำพรรษาอยู่นั้น จะไม่ได้อยู่ในพระนครก็ตาม นับเป็นสมเด็จพระราชาคณะที่อยู่ในอารามนอกพระนครรูปแรกของกรุงรัตนโกสินทร์ ทั้งเมื่อเจ้าประคุณสมเด็จรูปนี้ถึงแก่มรณภาพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ยังได้เสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานเพลิงศพด้วยพระองค์เอง ถึงพระอารามด้วยซึ่งนับว่าทรงนับถือเป็นอย่างยิ่ง

ว่ากันว่าเจ้าประคุณสมเด็จฯ มีพื้นเพเดิมเป็นคนนครชัยศรี เมื่อท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดศาลาปูนแล้วก็ยังมีความรำลึกถึงชาติภูมิเดิม จึงได้กลับมาสร้างวัดไร่ขิง และวัดดอนหวายขึ้นที่ตำบลอันเป็นพื้นเพของบิดามารดาท่าน

สำหรับพระพุทธปฏิมาประธานในพระอุโบสถที่เรียกกันว่าหลวงพ่อวัดไร่ขิงนั้น เป็น พระพุทธรูปปางมารวิชัย ขนาดหน้าตักกว้าง ๔ ศอก ๒ นิ้วเศษ สูง ๔ ศอก ๑๖ นิ้วเศษ มีพุทธลักษณะงดงาม พระพักตร์และพระวรกายอวบอิ่มไพบูลย์ มีตำนานเล่าสืบ ๆ กันมาเป็นสามตำนาน **ตำนานแรก** ว่ากันว่า สมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุก) ได้มาตรวจการคณะสงฆ์ที่วัดไร่ขิง แลเห็นว่าพระประธานเดิมในพระอุโบสถมีขนาดเล็กไม่เหมาะสมกับจะเป็นพระประธานได้ จึงได้ให้ท่านเจ้าอาวาสและชาวบ้านในละแวกวัดไร่ขิงไปอัญเชิญหลวงพ่อวัดไร่ขิงมาจากวัดศาลาปูน ที่ท่านปกครองอยู่ ส่วน **ตำนานที่สอง** ว่ากันว่าเมื่อครั้งที่สมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุก) มาสร้างวัดไร่ขิงนั้น ได้อัญเชิญพระพุทธรูปมาจากวัด วัดหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อเป็นพระประธานในพระอุโบสถ ซึ่งไม่ปรากฏว่าคือวัดใด แต่เมื่ออัญเชิญมายังไม่ทันสร้างพระอุโบสถแล้วเสร็จ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุก) ก็ถึงแก่มรณภาพเสียก่อน ภาระการดูแลก่อสร้างวัดจึงตกแก่ พระธรรมราชานุวัตร (อาจ) ซึ่งเป็นหลานชายของเจ้าประคุณสมเด็จและเป็นเจ้าอาวาสวัดศาลาปูนสืบต่อจากเจ้าประคุณสมเด็จด้วย ท่านเจ้าคุณได้ดำเนินการต่อเนื่องจนสำเร็จเรียบร้อย และดูแลวัดไร่ขิงสืบต่อมา

ส่วน **ตำนานที่ ๓** เป็นตำนานที่ค่อนไปในทางอภินิหาร โดยกล่าวว่า แต่ครั้งโบราณกาลยังมีพี่น้อง ๕ คน ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ได้บำเพ็ญธรรมจนสำเร็จโสดาบัน ตั้งจิตอธิษฐานจะช่วยเหลือมนุษย์โลกทั้งหลายจนตราบจะได้เข้าถึงพระนิพพาน ครั้นถึงมรณภาพแล้วจึงได้เข้าสถิตอยู่ในพระพุทธรูป ๕ องค์ ต่อมาพระพุทธรูป ๕ องค์นั้นได้ลอยน้ำลงมายังภาคกลาง ครั้นถึงเมืองใด ชาวบ้านก็อัญเชิญขึ้นเป็นมิ่งมงคลแก่เมืองนั้น องค์ที่ลอยลงมาตามแม่น้ำบางปะกง ชาวบ้านเชิญขึ้นที่เมืองฉะเชิงเทรา คือหลวงพ่อโสธร องค์ที่ลอยลงมาตามแม่น้ำแม่กลอง ชาวบ้านเชิญขึ้นที่แม่กลอง คือหลวงพ่อบ้านแหลม องค์ที่ลอยลงมาตามแม่น้ำเพชรบุรี ชาวบ้านอัญเชิญขึ้นประดิษฐานที่วัดเขาตะเครา คือหลวงพ่อทองวัดเขาตะเครา องค์ที่ลอยมาตามแม่น้ำเจ้าพระยา ชาวบ้านอัญเชิญขึ้นประดิษฐานที่บางพลี คือหลวงพ่อโตวัดบางพลี และองค์หนึ่งได้ลอยมาตามแม่น้ำนครชัยศรี ชาวบ้านได้เชิญขึ้นประดิษฐาน ณ วัดไร่ขิง คือหลวงพ่อวัดไร่ขิงนี่เอง

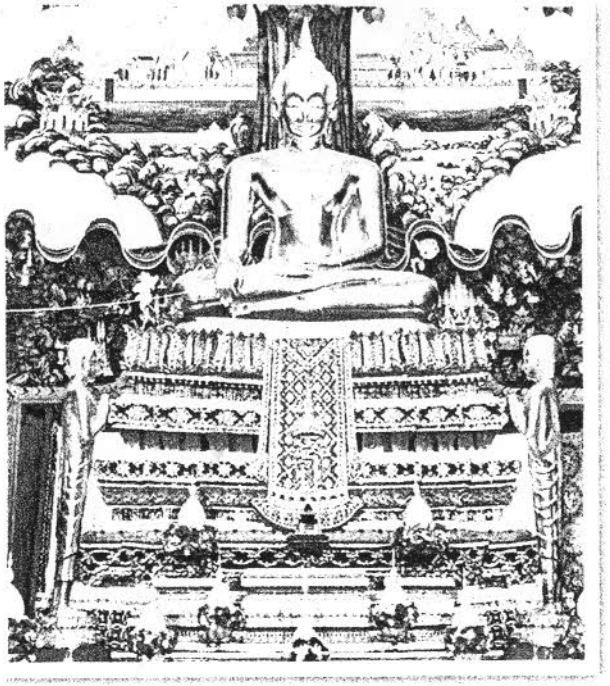

หลวงพ่อวัดไร่ขิง (บันทึกภาพโดยนายพิชัย ยินดีน้อย)

ว่ากันว่า เมื่อเวลาที่เชิญหลวงพ่อมาประดิษฐานยังวัดไร่ขิงนี้ เป็นเวลาสงกรานต์ซึ่งอากาศร้อนจัด แต่เมื่อเชิญหลวงพ่อมาแล้วกลับเกิดเหตุอัศจรรย์ เกิดมีลมพัด ฟ้าคะนอง แล้วมีฝนตกให้ความชุ่มฉ่ำโดยทั่วไป ชาวบ้านทั้งหลายจึงถือเป็นศุภนิมิตแห่งความอุดมสมบูรณ์ร่มเย็นเป็นสุข ชาวบ้านจึงได้ถือเป็นกำหนดจัดงานประจำปีปิดทองไหว้หลวงพ่อวัดไร่ขิงขึ้น เป็นงานประจำปีทุกปีสืบมาในเทศกาลสงกรานต์

หลวงพ่อวัดไร่ขิง เป็นพระพุทธรูปที่เป็นที่นับถือมาช้านาน เป็นที่ประจักษ์ถึงความศักดิ์สิทธิ์ในทิศานุทิศ ท่านผู้อ่านสามารถไปนมัสการขอพรได้ทุกวัน ณ พระอุโบสถ วัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม ซึ่งนอกจากจะได้นมัสการพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองแล้ว ยังจะได้ชมภาพจิตรกรรมฝาผนังอันงดงามที่ทางวัดเพิ่งเขียนขึ้นถวายเป็นพุทธบูชาแก่องค์หลวงพ่อด้วย.

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
อิสริยาภรณ์ อุวรรณโณ